

SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS ATASKAITA

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

2020-05-13

ĮVADINIS VADOVO ŽODIS

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka savo šimtmetį atšventė su šūkiu „Žmonių biblioteka“. Dirbame taip, kad atitiktume šių dienų žmogaus – bibliotekos lankytojo, skaitytojo, darbuotojo, partnerio ir tiesiog tobulėjančio asmens – profesinius, intelektualinius ir dvasios poreikius.

Savo kasdienėje veikloje taikome socialinės atsakomybės principus, kurie, tikiu, padeda mums gerinti organizacijos veiklą, stiprinti reputaciją visuomenėje. Socialinė atsakomybė mums svarbi visose srityse: organizacijos valdymo, darbdavystės praktikos, žmogaus teisių, sprendžiant vartotojų bei paslaugų klausimus, mezgant ir palaikant ryšius su bendruomene.

Nacionalinėje bibliotekoje dirba ne tik bibliotekininko išsilavinimą turintys specialistai, čia dirbuojasi ir menininkai, inžinieriai, programuotojai, žurnalistai, istorikai, lituanistai, kultūrininkai, vadybininkai... Galima išvardyti bent 15–20 profesijų atstovų, kurie save realizuoja šiuolaikinėje bibliotekoje. Jų kompetencijų visuma ir dėmė sudaro organizacijos jėgą ir išskirtinumą. Dedame visas pastangas, kad darbuotojai bibliotekoje jaustųsi saugūs ir vertinami. Socialiai atsakinga mūsų veikla stiprina darbuotojų savigarbą, pasitikėjimą, moralę, padeda pritraukti, motyvuoti ir išsaugoti specialistus.

Lietuvos nacionalinė biblioteka, kaip darbdavys, užtikrina darbuotojams aiškią organizacijos struktūrą, strategiją, patvirtintus veiklos planus. Dirbame laikydamiesi darbo tvarkos, darbuotojų atrankos taisyklių, laikomės korupcijos ir diskriminacijos prevencijos politikos. Darbuotojus motyvuojame suteikdami papildomų naudų. Pavyzdžiui, skatiname lankytis bibliotekos renginiuose (2019 m. Nacionalinėje bibliotekoje vyko per 1300 renginių), per pietų pertrauką apsilankyti nemokamose jogos treniruotėse ar kūrybiniuose užsiėmimuose, suteikiame galimybę sudaryti lankstų darbo grafiką ar dalį darbo laiko dirbti nuotoliniu būdu.

Sėkmingai bendradarbiaujame ir esame partneriai su svarbiausiomis valstybės institucijomis, pažangiais verslo startuoliais, kūrybinių industrijų specialistais, nevyriausybinėmis organizacijomis, solidžiausiomis tarptautinėmis institucijomis. Tai leidžia mums nuolatos justis Lietuvos ir pasaulio pulsą. Bibliotekos bendruomenės ir partnerių sinergija bendruose projektuose kasdien vis labiau įtvirtina Nacionalinę biblioteką kaip modernią, patikimą ir inovatyvią instituciją.

Esame šalies bibliotekų kompetencijų centras, todėl įgyvendiname nacionalinės reikšmės projektus, orientuotus į visos Lietuvos viešųjų bibliotekų lankytojus: kuriame naujas elektronines paslaugas, atnaujiname infrastruktūrą, keliame specialistų kompetencijas. Tiek miesto, tiek kaimo gyventojams užtikrindami vienodas galimybes naudotis elektroninėmis paslaugomis, fiziniais ir elektroniniais informacijos šaltiniais, dalyvauti nemokamuose renginiuose, mokymuose ir edukacijose, naudotis kitomis paslaugomis, prisidedame prie socialinės atskirties mažinimo Lietuvoje. Siekiame, kad visų bendruomenių žmonės taptų sumaniais, atsakingais ir kuriančiais skaitmeninio pasaulio piliečiais.

Socialinis bibliotekų poveikis atsispindi ir įgyvendinant iniciatyvas dėl koronaviruso pandemijos paskelbto karantino laikotarpiu: Nacionalinės bibliotekos paraginti ir kuruojami, šalies bibliotekininkai entuziastingai ėmėsi gaminti apsauginius veido skydelius medikams bibliotekose turimais 3D spausdintuvais, Nacionalinė biblioteka naują kompiuterinę įrangą skolina mokykloms, kad visiems šalies moksleiviams būtų sudarytos sąlygos mokytis nuotoliniu būdu.

Dėl koronaviruso paskelbtas karantinas mums tik įrodė, kokia svarbi yra socialinė atsakomybė ir kaip puikiai bibliotekos ir bibliotekininkai geba prisitaikyti prie šio greitai besikeičiančio pasaulio. Nuolatos stebime ir analizuojame netolimos ateities pasaulinius iššūkius, skaitome savo kultūros ir aplinkos ženklus – taip numatome bibliotekų raidos tendencijas ir prisidedame prie Tarptautinės bibliotekų asociacijų ir institucijų federacijos (IFLA) „Globalios vizijos“ tikslo – sukurti tvirtą, bendrą bibliotekų erdvę, ugdančią raštingą, informuotą ir aktyvią visuomenę.

Prof. dr. Renaldas Gudauskas

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius

ORGANIZACIJOS PRISTATYMAS

Organizacijos pavadinimas:	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Veiklos sritis, teikiami produktai / paslaugos:	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka yra visiems vartotojams prieinama nacionalinė kultūros įstaiga, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse, vykdanči bibliotekų veiklą ir pagal kompetenciją užtikrinanti valstybės informacijos politikos įgyvendinimą
Organizacijos misija:	būti Lietuvos žinių erdve, kuriančia vertę visuomenei
Organizacijos vertybės:	profesionalumas, bendradarbiavimas, atsakingumas, kūrybiškumas
Darbuotojų skaičius:	480
Su organizacijos veikla susijusios suinteresuotosios šalys:	- darbuotojai - vartotojai - Lietuvos ir užsienio bibliotekos - valdžios institucijos - partneriai (kultūros paveldo, švietimo, neformaliojo ugdymo institucijos, verslo atstovai) - tiekėjai - NVO (nevyriausybinės organizacijos) - bendruomenė (Vilniaus miesto gyventojai) - žiniasklaida - konkurentai

ORGANIZACIJOS VALDYMAS

Nacionalinėje bibliotekoje veikiama pagal aiškias sprendimų priėmimo procedūras. Turime patvirtintą organizacijos struktūrą, strategiją, veiklos planą, darbo tvarkos taisykles. Organizacijoje konkrečiai apibrėžtos darbuotojų atrankos ir viešųjų pirkimų procedūros, taikoma korupcijos ir diskriminacijos prevencijos politika.

Organizacijoje veikia darbuotojų skatinimo ir motyvavimo sistema:

- 1) taikoma Nacionalinės bibliotekos naujai priimtų darbuotojų adaptacijos programa (mentorstė);
- 2) darbuotojai gali dalyvauti atviruose Nacionalinėje bibliotekoje vykstančiuose renginiuose;
- 3) darbuotojams organizuojami nemokami užsiėmimai pietų pertraukos metu: kūrybinės dirbtuvės, jogos treniruotės, įrengta sporto salė;
- 4) kasmet organizuojama nemokama akių patikra darbo vietoje ir profesionalių okulistų konsultacija;
- 5) sudaroma galimybė vykti į komandiruotes Lietuvoje ir užsienyje;
- 6) sudaroma galimybė dirbti lanksčiu darbo grafiku ar dalį laiko dirbti nuotoliniu būdu;
- 7) išmokama vienkartinė pašalpa mirus artimajam;
- 8) skiriamos priemokos už papildomą darbo krūvį ar papildomų pareigų, užduočių vykdymą;
- 9) darbuotojų patogumui yra įrengtos virtuvėlės, dušai;
- 10) yra nemokama automobilių stovėjimo aikštelė;
- 11) suteikiamos nuolaidos Nacionalinėje bibliotekoje esančiose kavinėse;
- 12) sudaroma galimybė dalyvauti Nacionalinėje bibliotekoje organizuojamuose ir išorės mokymuose;
- 13) karjeros galimybės – Nacionalinės bibliotekos darbuotojai turi pirmenybės teisę būti pakviesti į darbuotojų atranką, jeigu atitinka keliamus reikalavimus.

Priimant svarbius organizacijos sprendimus, dalyvauja šios suinteresuotosios šalys: darbuotojai, valstybinės (reguliuojančios) institucijos, darbuotojų profesinė sąjunga.

Vadovai praktikuoja ir skatina profesionalų etišką elgesį, atskaitomybę ir skaidrumą.

DARBDAVYSTĖS PRAKTIKA

Laikomės darbdavystės praktikai taikomų įstatymų reikalavimų:

- užtikriname saugos ir higienos reikalavimus atitinkančias darbo sąlygas;
- nėra diskriminacijos priimanant įdarbinimo ar atleidimo sprendimus;
- netoleruojame vaikų ar prievartinio darbo;
- yra apibrėžta ir veikia darbuotojų vertinimo ir motyvavimo sistema.

Siekiame didinti darbuotojų įsitraukimą ir lojalumą kurdami teigiamą darbo aplinką. Už pasiektus gerus darbo rezultatus taikome papildomas darbuotojų skatinimo priemones.

Kuriame palankias sąlygas derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus: sudarome nuotolinio darbo sąlygas, pamainos ir atostogų grafikai parengiami atsižvelgiant į poveikį darbuotojo šeimos nariams.

Užtikriname socialinį dialogą: vyksta administracijos susitikimai su darbuotojų atstovais, visuomeninėmis organizacijomis, veikia darbuotojų profesinė sąjunga.

Rūpinamės darbuotojų sauga ir sveikata darbe: aprūpiname saugos ir sveikatos darbe priemonėmis, periodiškai rengiame saugos ir sveikatos darbe mokymus.

Taikome papildomas saugos ir sveikatos darbe priemones:

- darbdavio lėšomis apmokame darbuotojų sveikatos patikrą;
- kai įmanoma, organizuojame darbuotojų sveikatos patikrą jiems patogiu metu ar darbo vietoje;
- organizuojame darbo ergonomikos mokymus;
- reguliariai atliekame regos patikrą.

Investuojame į darbuotojų mokymą ir ugdyimą: 2019 m. mokymuose dalyvavo 249 darbuotojai. Mokymai rengiami bendradarbiaujant su partneriais, dalyvaujant projektuose, perkant mokymų paslaugas. Be to, darbuotojai savarankiškai dalyvavo konferencijose, seminaruose, stažuotėse. Darbuotojų mokymams iš Nacionalinės bibliotekos biudžeto 2019 m. skirta 2085,26 euro.

Siekdami teikti kuo aukštesnės kokybės paslaugas vartotojams, inicijuojame ir valdome kompetencijų kėlimo projektus, skirtus visos Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojams. Per 2019 m. buvo įgyvendinta daugiau kaip 40 kvalifikacijos kėlimo priemonių (seminarų, mokymų, apskritojo stalo diskusijų, konferencijų), kurių metu mokėsi apie 1300 bibliotekų specialistų.

APLINKOSAUGA

Kasdieniam darbe vadovujamės tvarios veiklos principais, padedančiais mažinti neigiamą poveikį aplinkai: taikome energiją tausojančius sprendimus, siekdami mažinti spausdinimui sunaudojamo popieriaus kiekį, skatiname el. dokumentų naudojimą, rūšiuojame patys ir vartotojus skatiname rūšiuoti atliekas, atiduodame perdirbti nurašytus leidinius ir kitas popieriaus žaliavas.

Inicijuojame ir aktyviai prisidedame prie antrinių žaliavų panaudojimo projektų. Nacionalinės bibliotekos dirbtuvėse PATS SAU aktyviai skatinamas antrinis žaliavų panaudojimas, kartu su VšĮ „Kita forma“ šeimoms organizuojamos kūrybinės dirbtuvės. Kartu su partneriais birželio 5 d. Nacionalinėje bibliotekoje organizuota Pasaulinė aplinkosaugos diena, vyko įvairūs seminarai, diskusijos aplinkosaugos temomis.

ŽMOGAUS TEISĖS

Gerbiame tarptautinę žmogaus teisių apsaugą ir sekame teisės aktus, reaguojame į pakeitimus, siekdami užtikrinti žmogaus teisių laikymąsi. Darbuotojų teisės yra reglamentuojamos darbo tvarkos taisyklėmis ir pareigybių nuostatais. Darbuotojų paieškos ir įdarbinimo tvarkoje atrankos kriterijai yra aiškiai apibrėžti ir objektyvūs.

Užtikriname lygias galimybes visiems savo darbuotojams:

- nepaisant darbuotojų lyties ar socialinio statuso, užtikriname vienodas darbo sąlygas ir vienodą apmokėjimą;
- mokame teisingą darbo užmokestį ir taikome vienodą apmokėjimo sistemą už lygiavertį darbą socialinėms mažumoms priklausantiems ar negalią turintiems darbuotojams;
- vadovaujames aiškiais nediskriminavimo taisyklėmis, apimančiomis kilmę, religiją, lytinę orientaciją;
- sudarome visiems vienodas galimybes būti pakeltiems į aukštesnes pareigas, atsižvelgdami vien į darbo stažą ir kompetencijas.

Užtikriname lygias galimybes visiems savo lankytojams:

- bibliotekos infrastruktūra pritaikyta judėjimo negalią turintiems lankytojams;
- bibliotekoje aptarnaujami visi lankytojai, nepaisant jų socialinės padėties, etninės ar religinės priklausomybės, lytinės orientacijos, pažiūrų ir pan.

SAŽININGO VERSLO PRAKTIKA

Informacija apie organizacijos struktūrą, svarbiausios naujienos, veiklos dokumentai ir rezultatai yra viešai prieinami Nacionalinės bibliotekos svetainėje www.lnb.lt, įvairiose socialinių tinklų paskyrose.

Antikorupcijos prevencija organizacijoje reglamentuojama etikos kodekse, darbuotojo antikorupcijos deklaracijoje, turime patvirtintą aiškią ir skaidrią viešųjų pirkimų procedūrą. Nedarome įtakos politikams, siekdami pakeisti įstatymus ar jų nesilaikyti.

Sąžiningai elgiamės su tiekėjais: mokame sąžiningą kainą, laiku atsiskaitome, sprendžiame iškilusias problemas, analizuojame vertės / tiekimo grandinę siekdami užtikrinti, kad taikomi įkainiai būtų pakankami tiekėjams vykdyti savo socialinius įsipareigojimus. Gerbiame nuosavybės (turto) teises – mokame sąžiningą kainą už įsigyjamą ar nuomojamą turtą.

Sąžiningai elgiamės su vartotojais: laiku teikiame aiškią ir aktualią informaciją, laikomės įsipareigojimų, sprendžiame iškilusias problemas.

Sąžiningai elgiamės su konkurentais: viešai nekritikuojame konkurentų veiklos, laikomės sąžiningos rinkodaros ir komunikacijos principų: informacinės žinutės kuriamos atsakingai, nedviprasmiškai ir remiantis faktais, nenaudojame lyginamosios reklamos.

KLIENTŲ (IR PRODUKTŲ AR PASLAUGŲ) KLAUSIMAI

Vadovaudamiesi klientų aptarnavimo standartu, vartotojų / klientų duomenų apsaugos taisyklėmis, vartotojų / klientų skundų valdymo tvarka, užtikriname vartotojų duomenų apsaugą ir privatumą. Taip pat taikome grįžtamojo ryšio iš klientų priemones, analizuojame duomenis ir imamės atitinkamų veiksmų.

Imamės iniciatyvos šviesti ir ugdyti vartotojus:

- publikuojame straipsnius, leidžiame leidinius apie nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą, atliekamų komunikacijos mokslų taikomųjų tyrimų rezultatus, bibliotekų veiklos tyrimus;
- bibliotekoje rengiame nemokamas ekskursijas, pristatymus;
- organizuojame nemokamus mokymus, edukacinius, kultūrinius ir kitus renginius;
- organizuojame tiesiogines transliacijas ir kuriame vaizdo įrašus aktualiomis kultūros, istorijos, politikos temomis, filmuojame edukacines paskaitas ir pan., kuriuos skelbiame bibliotekos „Youtube“ paskyroje.

RYŠIAI SU BENDRUOMENE

Nacionalinė biblioteka savo veikla svariai prisideda mažindama visuomenės socialinę ir skaitmeninę atskirtis, gerindama bendruomenės narių gyvenimo kokybę ir tenkindama kultūrinius bei socialinius jų poreikius.

Orientuodamasi į įvairių bendruomenės narių poreikius, biblioteka siūlo platų paslaugų spektrą. Daug dėmesio skiriama socialinės atskirties grupėms: senjorams, socialinės rizikos šeimoms, imigrantams.

Senjorams siūlomi nemokami kompiuterinio raštingumo mokymai, lapkričio mėnesį jie kviečiami dalyvauti akcijoje „Senjorų dienos internete“, taip pat yra laukiami daugybėje įvairių nemokamų renginių. Pasitelkus bibliotekos savanorius, 2019 m. kartą per savaitę pradėti lankyti socialiniuose globos namuose slaugomi senoliai – jiems buvo skaitomos knygos ar tiesiog draugiškai bendraujama.

Nemažai dėmesio skiriama socialinės rizikos šeimoms ir vaikams. Bendradarbiaujama su Vilniaus rajono vietos bendruomenių asociacija „Pilietinė unija“, Vilniaus vaikų dienos centrais, VšĮ Vaikų ir paauglių socialiniu centru. Nacionalinės bibliotekos dirbtuvėse PATS SAU aktyviai lankosi pavieniai socialinės rizikos šeimų vaikai, vis dažniau užsuka Paramos vaikams centro programos „Big Brothers Big Sisters“ dalyviai. Sunkiai besiverčiančioms šeimoms taip pat labai svarbi galimybė bibliotekoje nemokamai pasiimti knygų ar pasinaudoti „Žaislotekos“ paslaugomis.

Atsiliepdama į imigrantų poreikius, Nacionalinė biblioteka 2019 m. įsigijo bežodžių knygų kolekciją, kuri suteikia galimybę skaityti vaikams, atsidūrusiems visiškai svetimoje kultūrinėje ir kalbinėje terpėje.

Su bendruomene susitinkame ne tik teikdami paslaugas, bet ir organizuodami kultūrinius, edukacinius renginius. Vien 2019 m. Nacionalinė biblioteka viena ar su partneriais surengė per 1300 renginių. Per metus bibliotekoje apsilanko daugiau kaip 470 tūkst., per dieną – vidutiniškai 1500 lankytojų.

Inicijuojame ir įgyvendiname bendruosius projektus, skirtus visų Lietuvos viešųjų bibliotekų (apie 1200) bendruomenėms. Šiais projektais mažiname socialinę atskirtį, tiek kaimo, tiek miesto gyventojams sudarome vienodas sąlygas naudotis elektroninėmis paslaugomis ir technine įranga.